

NATIONAL
ASSOCIATION OF
SCHOOL
PSYCHOLOGISTS

Talking to Children About Violence: Tips for Parents and Teachers

قسهكرن دگهل زاروكا دهربارهى تهندوتيرئى:

پشنيار بو دايك و بابا ئو ماموستاى

پروفایهلیت توندوتیرئیت گهلهك گرنگ یان بهرز، بناپیهتی لقوتابخانا، دبیت سهرلی تیکدان و مەترسی بو زاروکیت کو ههست ب ترسی و نارەحهتی دکهن ژبهر کو ههفال و خوشەویستیت وان د مەترسی دانە. دئ بهریخودن و لهیقییا مەزنهکی بن بو شیرمت و رانماییا کو چ بکهن. دایک و باب و کارمەندیت قوتابخانی دیشین هاریکارییا زاروکا بکهن دهربارهى ههستکرن بخوشی و ئارامی و ناسایشی ئو دگهل زاروکا باخفن دهربارهى مەترسییت وان.

1. دووباره زاروکا دلنیا بکهن لسهر کو نهو پاراستینه و دینه پاراستن. دلئ قوتابییا راستکهن لسهر کو قوتابخانه گهلهك پاراستینه. ههقهشیی دگهل ههستیاریت وان بکهن. شلوقههکهن کو ههمی ههستاریت دل تهنگی نۆرمالن لدهمی کارمسات رووددهن. ریکئ بدەن زاروکا لسهر دهربرینا ههستیاریت خو، هاریکاریی بکه کو روودانی تییگههمن چ بو، ئو یارمەتی بدە کو بشین دهربرینا ههستیاریت خو بکهن بشیهکا گونجاو.

2. دهمهکی دانە بو قسهکرنی دگهل زاروکئ خو. بهیله پساریت وان ببیته رابهری بو ههوه لسهر کو تا چ راده پیزانینا تهرخان کهی یانکو بدە. بسهر و ئارام به. نه ههمی جاره زاروک و گهنج بناسانی و یهکسر دهربرینا ههستیاریت خو دکهن. ناگههداربه و هشیاربه لسهر دیاربونا نیشانیت کو زاروکئ بقیت قسههکهت، وهك زاروک لدهوروو بهریت ته بیت و بجیت لدهمی تو لمهتهبهخی یان دناف باخچهی دا کاری دکە. ههمنهك زاروک دهربرینا ههستیاریت خو دکهن بنقیسین، میوزیکی لئیدهت، یان پرۆژەکا هونهری نهجام بدەت. زاروکیت گهنج چیدبیت پینقی چالاکییت کۆنکرین (وهك: وینهکیشانی، تەماشەکرنا کتیبیت بوینه بکهت، یان یاریهکا خهپالی بکهت) داکو هاریکارییا وان بدەت لسهر ناسین و دهربرینا ههستیاریت وان.

3. شلوقهکرنا خو بکه لگور تییگهههشتنا زاروکئ.

- **پلا دهسپیکا قوتابخانا سهرهتایی** زاروک پیوستی پیزانیت کورت و ناسانن ئو دگهل دلنیا یانکو پشتراست کرنا کو مال و قوتابخانا وان پاراستینه ئو کهسانیت مەزن نامادن بو پاراستنا وان. ههمنهك نمونەیت ناسان بدە لسهر ناسایشا قوتابخانی وهك بیرناینیا زاروکا لسهر دهرگاهیت قوتابخانی قهپاتن، چاقدیرییا زاروکا ژ لایئ مەزنا فه لدهمی زاروک دناف باخچئ قوتابخانی دان، ئو مهشق کرن یانکو پراکتس کرن لسهر فریاکهفتنا لدهمی قوتابخانی.
- **پلا دووماهیكا قوتابخانا سهرهتایی و دهسپیکا قوتابخانا ناهنجی** زاروک لقی پلهیدا پتر پسارا دکهن دهربارهى نایا راست نهو پاراستینه ئو چ کار هاتیه کرن لقوتابخانا وان. چیدبیت پینقی یارمەتی بن لسهر جوداکرنا خهپالی ژ راستی. گفتوگوئ بکهن دگهل وان دهربارهى ههولدانیت قوتابخانی و ریهریت کۆمهلهگههی لسهر تهرخانکرنا ناسایشهکا گهلهك باش لقوتابخانا.
- **پلا دووماهیكا قوتابخانا ناهنجی و پلا نامادهی** قوتابی لقان پلا دا دئ رای و پساریت بهیز و جیواز ههبن دهربارهى نهگهریت/هۆیت توندروهویئ لقوتابخانا و دناف کۆمهلهگههیدا. دئ ههقهشییا تیبینی و پشناریت خو کهن دگهل ههوه دهربارهى چهوا ناسایشا قوتابخانی باشتکهن ئو چهوا خویاراستنی بکهن ژ کارمساتا دناف کۆمهلهگههیدا. بو وان پهسەند که و دیار بکه رۆلی قوتابییا لسهر ناسایشا قوتابخانی بجیههچیکرن و دیقچونا رانما و یاسایت پاراستن و ناسایشا قوتابخانی (وهك: هاریکاریی نهمن کهسهکی نهمنهنام لقوتابخانی بیته ژوورئ، ریهپورت کرنا دیتنا کهسهکی بیانی لقوتابخانی، ریهپورت کرنا گهفیت هاتی کرن لسهر ناسایشا قوتابخانی ژ لایئ قوتابهکی یان نهمنهکئ کۆمهلهگههی، هتد.)، پهیههندیکرن دگهل کارگیریت قوتابخانی لسهر ههر نیگهرانیت پاراستنا کهساتی، ئو وهرگرتنا یارمەتی و پشنگیری یا پیوستییت ههستیاری emotional needs.

ھاریکاری وەرگرن دەمی ئەم نارمەت بین یان توورە بین ئو خو دوویر کەین و بیاریزین ژ مادەیت ھۆشبەر و فەخارنیت ھۆشبەر (drugs and alcohol).

• **خو دوویر کە و بیاریزە ژ دەمانجا و چەکی.** ئەگەر بزانی کەسەکی چەک ھەبە بو مەزنەکی بیژە. ھەبوونا چەکی ئیک ژ خالیت سەرەکینە بو ئەگەری روودانیت توندرویت کوژەر.

• **توندرووی ھیچ جارەکی نابیتە چارەسەری بو ناریشیت کەسایەتی.** قوتابی دشین ببەنە بەشەک ژ چارەسەرییا پۆزەتیف بریکا بەژداربوونی دناف پرۆگرامیت راوەستانا دژی توندرووی لقتابخان، و فیربوونا پسپورییا ئاشتیکنی دناف ھەفرکییادا (conflict mediation skills)، ئو داخازا ھاریکاری لدمی کو ببینیت ئەو بخو یان ھەقالی وی/وی توورەبوونا خو، دل تەنگییا خو، یان ھەر ھەستەکا دی نەشینت کۆنترۆل بکەت.

ریکخراوا پسپوریت دەروونی لسانسەر ولاتی **NASP** ھندەک پیزانینیت زیدەتر ھەنە بو دایک و بابا ئو روشەنبیر کەریت لسانسەر پاراستن و ئاسایشا قوتابخان، و خویاراستن ژ توندرووی، و بەرسفدانا زاروکا ژ ئەنجاما کارەساتەکی، ئو وەلام دان لسانسەر کارەساتا لسانسەر فی وەبسایتی www.nasponline.org.

©2006, National Association of School Psychologists, 4340 East West Highway #402, Bethesda, MD 20814